

เลี้ยงไก่พื้นเมือง¹

รศ. ดร. อภิชัย รัตนวราหะ²

❖ ข้อมูลเลี้ยงไก่พื้นเมือง

- 🌿 ไก่พื้นเมืองกับคนไทย
- 🌿 พันธุ์และการผสมพันธุ์
- 🌿 การปรับปรุงบำรุงพันธุ์
- 🌿 การส่องไข่ฟัก
- 🌿 การให้อาหารลูกไก่
- 🌿 ไก่พื้นเมืองกับความสามารถในการผลิต
- 🌿 การสร้างคอกไก่
- 🌿 การเลือกและฟักไก่พื้นเมือง
- 🌿 การเลี้ยงไก่วัยอ่อน
- 🌿 การให้อาหารไก่รุ่น

ไก่พื้นเมืองกับคนไทย

ไก่พื้นเมืองหรือไก่บ้าน คือ ไก่ที่เลี้ยงไว้ได้ถิ่นบ้านของเกษตรกร นักวิชาการบางท่านเรียก "ไก่ตกลำร่ว" มีจำนวนรวมทั้งประเทศ ประมาณ 800-120 ล้านตัว เป็นพันธุ์ไก่ชนบ้าง ไก่แจ้บ้าง ส่วนหนึ่งกลายเป็นอาหารของชาวบ้าน แต่อีกส่วนหนึ่งกลายเป็นเงินออมกระแสรายวัน ต้องการเงินเมื่อใดก็จับขายให้พ่อค้า ช่วยแก้ปัญหาเมื่อเกิดความล้มเหลวจากการเกษตรได้

ราคาไก่พื้นเมือง หรือไก่บ้านแพงกว่าราคาของไก่พันธุ์เนื้อ และไก่กระทง ประมาณร้อยละ 25-30 ไก่พื้นเมืองจึงให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงกว่า ขณะที่ต้นทุนผลิตต่ำมากหรือเกือบไม่มีเลย เพราะไก่พื้นเมืองหากินจากเศษอาหารที่ตกหล่นจากครัวเรือน ข้าวเปลือกหล่นหลังเก็บเกี่ยว หนอนและแมลงในธรรมชาติ

ไก่พื้นเมืองในแง่การบริโภคเป็นอาหารก็มีเนื้อที่รสชาติดีกว่าไก่พันธุ์เนื้อจากต่างประเทศ เป็นที่ยอมรับกันดีอยู่แล้ว และยังเป็นอาหารโปรตีนที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับชาวบ้านในชนบท และงานเทศกาล งานประเพณีต่างๆ ก็นำมาปรุงเป็นอาหาร

1. จาก มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน ปี 4 ฉบับที่ 38 พฤศจิกายน 2534, ปี 4 ฉบับที่ 39 ธันวาคม 2534 และ ปี 4 ฉบับที่ 40 มกราคม 2535
2. สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เชียงใหม่

ต้อนรับแขกหรือได้อย่างดี โดยที่เกษตรกรไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากนัก จึงน่าจะมีการสนับสนุนให้ชาวบ้านในชนบทขยายการเลี้ยงไก่พื้นเมืองออกไปให้มากกว่านี้ โดยจะต้องหาวิธีทำอย่างไรให้ไก่ไม่ตายจากโรคระบาด และมีคำแนะนำการปรับปรุงพันธุ์ให้ไก่พื้นเมืองของเราโตเร็ว ไข่ดกมากขึ้น

ไก่พื้นเมืองกับความสามารถในการผลิต

แม้ว่าความสามารถในการผลิต เช่น การให้เนื้อ และไข่ของไก่พื้นเมืองเพื่อการค้าในปัจจุบัน แต่จริงๆ แล้วผลตอบแทนจากไก่พื้นบ้านจะน่าสนใจทีเดียว เพราะในอายุ 8 สัปดาห์เท่ากัน แม่ไก่พื้นเมืองจะมีน้ำหนักน้อยกว่า (768 กรัม) เมื่อเทียบกับไก่พันธุ์เนื้ออายุ 8 สัปดาห์เท่ากัน (1,997 กรัม) แต่ก็กินอาหารน้อยกว่ากันถึง 2 กิโลกรัม และไก่พื้นเมืองขายได้ราคาดีกว่า คือ กิโลกรัมละ 2.62 บาท ขณะที่ไก่พันธุ์เนื้อขายได้เพียงกิโลกรัมละ 1.30 บาท เท่านั้น

กระทั่งอัตราการอดก็สูงกว่าไก่พันธุ์เนื้อ

มีหลักฐานจากการศึกษาของนักวิชาการยืนยันว่า ไก่พื้นบ้านมีความต้านทานต่อโรคและพยาธิดีกว่าไก่พันธุ์จากต่างประเทศ

จากการศึกษาของ สวัสดิ์ ธรรมบุตรและคณะพบว่า แม่ไก่พื้นบ้าน 1 ตัวจะฟักลูกไก่ได้ 19 ตัวต่อปี ซึ่งถ้าลูกไก่ดังกล่าวไม่ตาย และเติบโตเต็มที่ขนาดประมาณ 1 กิโลกรัม ปีหนึ่งๆ ควรจะมีรายได้จากไก่ประมาณ 600 บาท ต่อแม่ต่อปี

โดยเฉลี่ยเกษตรกร จะเลี้ยงไก่ไว้กับบ้าน ประมาณ 5-10 แม่ต่อครอบครัว ดังนั้น รายได้ในแต่ละปีควรจะเป็น 3,000 บาท-9,000 บาท สำหรับ 1 ครอบครัว ซึ่งเป็นรายได้ที่ไม่เลวนัก ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นรายได้ที่

1. อยู่ในขีดความสามารถที่ทำได้
2. เป็นรายได้ที่คิดจากผลผลิตที่ต่ำสุดที่ไก่พื้นเมืองจะทำได้ในสภาพการเลี้ยงดูของเกษตรกรในระดับหมู่บ้าน

ถ้าหากเกษตรกรรู้จักการปรับปรุงการเลี้ยงดู พยายามศึกษาการป้องกันโรคระบาดด้วยวัคซีนอยู่เสมอ รายได้จากไก่พื้นเมืองที่ควรจะได้รับจริงๆ นั้นย่อมได้เพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

พันธุ์และการผสมพันธุ์

ไก่พื้นเมืองที่นิยมเลี้ยงกันทั่วไปมีอยู่ 2 พันธุ์ คือ

1. ไก่อู เป็นไก่พันธุ์หนัก ลำตัวใหญ่ เนื้อมาก น้ำหนักมาก ตัวเสียขนสีดำ ปกคลุมทั้งตัว ส่วนตัวผู้มีลักษณะเป็นไก่ชนมีขนาดใหญ่ แข็งแรง ลักษณะคล้ายไก่ฝรั่ง พันธุ์คอร์นิช หน้าอกใหญ่ หงอนมีหลายชนิด เช่น หงอนกุหลาบ (ไก่ชนส่วนใหญ่มีหงอนชนิดนี้) หงอนจักร เนื้อดำ เนื้อแดง ขนขาว ขนลาย ขนเขียว เป็นต้น

2. ไก่ชน เป็นไก่พันธุ์พื้นเมืองที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้เพื่อเกมกีฬา แต่น่าจะถือได้ว่าเป็นสายพันธุ์แท้ของไก่พื้นเมืองของคนไทยเราได้ดีพันธุ์หนึ่ง เพราะได้ผ่านการผสมพันธุ์และคัดเลือกพันธุ์มาเป็นเวลาช้านาน ควรที่จะใช้เป็นพันธุ์พื้นฐานในการขยายพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์เพื่อผลทางด้านเศรษฐกิจต่อไป

อีกพันธุ์หนึ่งเป็นไก่พันธุ์พื้นบ้านของไทยเหมือนกัน คือ ไก่แจ้ เป็นไก่พันธุ์เล็ก นิยมเลี้ยงไว้ดูเล่น แต่ให้ไข่ดี ถ้ามีการปรับปรุงพันธุ์ให้ดีอาจกลายเป็นไก่พื้นเมืองพันธุ์ไข่ไปก็ได้

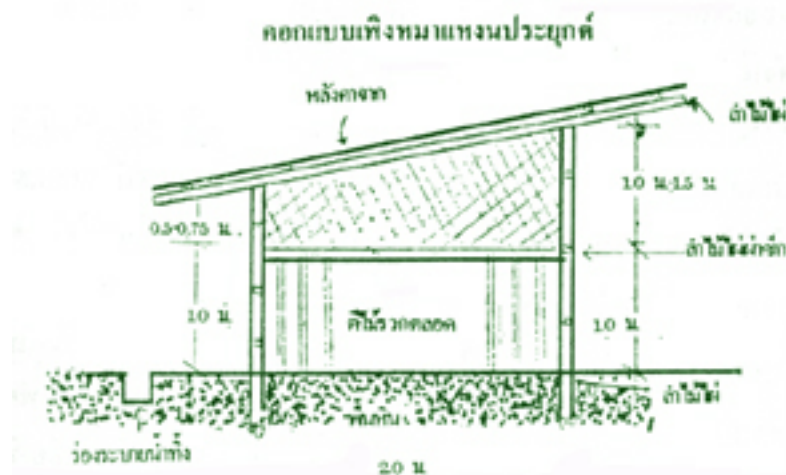
นอกจากนี้ ไก่พันธุ์พื้นเมืองที่นิยมเลี้ยงไว้ตามท้องถิ่นต่างๆ ในประเทศไทยยังมีอีกหลายพันธุ์ อาทิ ไก่ตะเภ่า ไก่เบตง เป็นต้น

ไก่ทุกเพศทุกรุ่น จะถูกปล่อยรวมกันในบริเวณบ้าน การผสมพันธุ์เป็นไปตามธรรมชาติ แม่ไก่จะได้รับการผสมพันธุ์จากตัวผู้ที่คุมฝูง จำนวนไก่พ่อพันธุ์ต่อแม่พันธุ์ให้อยู่ประมาณ 1 ตัว ต่อแม่พันธุ์ 7 ตัว แม่ไก่จะวางไข่ชุดละ 10-15 ฟอง ปีละประมาณ 3 ชุด เมื่อแม่ไก่วางไข่จนหมดชุดแล้วก็จะหยุดไข่และเริ่มฟักไข่ เมื่อลูกออกเป็นตัวแม่ไก่จะเลี้ยงดูลูกไก่ไประยะหนึ่ง จนลูกไก่หากินเองได้ แม่ไก่จะเริ่มวางไข่อีกครั้ง

การสร้างคอกไก่

โดยทั่วไป เกษตรกรมักจะมองไม่เห็นความสำคัญของการสร้างคอก หรือกรงสำหรับให้ไก่พื้นเมืองอาศัยอยู่ จึงมักประสบปัญหาทั้งในแง่ที่ทำให้ผลผลิตที่ได้จากไก่ลดน้อยลงไป ปล่อยให้ศัตรูของไก่เช่น สุนัข แมว ฐ พังพอน หนู นกเค้าแมว หรือนกเหยี่ยว ทำอันตรายต่อลูกไก่ หรือพ่อแม่ไก่ได้ง่าย และยังเป็นสาเหตุทำให้ไก่มีโอกาสเกิดโรคระบาดได้ง่าย

การสร้างคอก หรือกรงไก่จึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง มองข้ามไม่ได้ทีเดียว ส่วนหลักในการสร้างคอกหรือกรงไก่พื้นเมืองนั้น มีอยู่ว่าต้องใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นไว้ก่อน เพราะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยประหยัดค่าก่อสร้างได้ เช่น ไม้ไผ่ แฝก หญ้าคา ใบตองตึง และจาก เป็นต้น เพราะคอกหรือกรงนั้น มีเป้าหมายอยู่ที่การป้องกันลมและฝน และศัตรูของไก่ เมื่อเกิดโรคระบาดก็สามารถควบคุมได้ไม่ให้น้ำเชื้อไประบาดในย่านอื่นๆ ได้ด้วย หรือเมื่อฉีดวัคซีนก็ทำได้ง่าย

ลักษณะของคอกหรือกรงไก่ ควรจะมีลักษณะดังนี้

1. ต้องระบายอากาศได้ดี กันลมโกรก และกันฝนสาดได้ดี
2. สร้างได้ง่าย ประหยัดเงิน
3. อากาศเย็นสบาย ไม่อับชื้น
4. รักษาความสะอาดได้ง่าย ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคได้ทั่วถึง
5. สะดวกต่อการเข้าไปปฏิบัติดูแลไก่

คอกไก่ที่นิยม ส่วนมากเป็นแบบเพิงหมาแหงน เพราะเป็นแบบที่สร้างได้ง่าย ไม่ซับซ้อน ส่วนหน้าของคอกให้อยู่ทางทิศตะวันออก ส่วนท้ายคอกอยู่ทางตะวันตก จะช่วยลดผลเสียอันเกิดจากแดดในตอนบ่ายเมื่ออากาศร้อนได้ดี และคอกไม่ควรหันหน้าเข้าหาแนวลมมรสุม ควรมีชายคายยื่นยาวออกมาข้างละ 1 เมตร เพื่อบรรเทาไอแดดและละออง

การปรับปรุงบำรุงพันธุ์

ไก่พื้นเมือง

ไก่พื้นเมืองจะต้องมีการปรับปรุงบำรุงพันธุ์ เพื่อให้มีสายพันธุ์ดีขึ้น โดยสามารถทำได้ง่ายๆ ดังนี้

1. คัดแต่ตัวที่ดีไว้ขยายพันธุ์ต่อไปโดยเฉพาะพ่อพันธุ์ อย่าเสียดายตัวที่มีลักษณะไม่ดีไว้ในฝูง
2. อย่าให้มีการผสมพันธุ์กันระหว่างพ่อกับลูก หรือพี่น้องชุดเดียวกันผสมกันที่เราเรียกว่าการผสมแบบเลือดชิด ควรมีการปรับปรุงพ่อพันธุ์บ่อยๆ
3. อัตราส่วน พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ไม่ควรเกิน 1 ต่อ 10 (แม่พันธุ์ 10 พ่อพันธุ์ 1)
4. ลักษณะของไก่พื้นเมืองที่ดี ควรมีรูปทรงดังนี้
  - หลังกว้าง
  - กระดูกอก ยาว ลึก ลำตัวมีความจุ
  - ขาแข็งแรง ทึบหนา ห่างกัน
  - คอสั้น
  - ขนงอกเร็ว

ลักษณะไก่พื้นเมืองที่ไม่ดี

- หลังแคบ
- กระดูกอกสั้น ตื้น
- ขายาวบาง ชิดกัน
- คอยาว
- ขนงอกช้า

5. เน้นลักษณะ การเจริญเติบโตเร็วเป็นหลัก มากกว่าการให้ไข่ เพราะลักษณะนี้คัดได้ง่ายกว่า และโดยทั่วไปเราเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อกินเนื้อมากกว่าเพื่อกินไข่

การเลือกและฟักไข่พื้นเมือง

ไข่ฟัก คือ ผลที่เกิดจากการผสมพันธุ์ในการสืบสายเลือดลูกย่อมได้ลักษณะต่างๆ ของพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ ซึ่งอาจได้ทั้งลักษณะดีและลักษณะเลว การคัดเลือกไข่เข้าฟักจึงควรพิจารณาดังนี้

1. ควรเป็นไข่ที่มาจากฝูงพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ที่ดี
2. ภายนอกสะอาด ไข่รูปทรงปกติไม่ร้าว ไม่เปี้ยว เปลือกบาง ช่องอากาศ หลุดลอยหรืออยู่ผิดที่ มีจุดเลือดโต เป็นต้น
3. ขนาดไข่ ไม่ใหญ่หรือเล็กเกินควร

4. ไม่ควรเก็บไว้นานเกิน 14 วัน โดยเฉพาะในฤดูร้อน อุณหภูมิที่เก็บไข่ควรอยู่ระหว่าง 50-60 องศาฟาเรนไฮต์ (18 องศาเซลเซียส) ความชื้นในท้องเก็บ 80-90 เปอร์เซ็นต์
5. ควรมีการกลับไข่วันละครั้ง ก่อนแม่ไก่จะฟัก
6. จำนวนไข่ฟักควรอยู่ระหว่าง 10-12 ฟอง ดังนั้นไข่ 1-2 ฟองแรกควรนำไปบริโภคจะดีที่สุด เพราะไข่จะมีเล็กกว่าปกติ อายุการเก็บมักจะเกิน 14 วัน เชื้อมักจะไม่ดีและจะเป็นการแก้ปัญหา “ไข่นอกแม่” ไปในตัวด้วย
7. หมั่นตรวจจริงฟักอยู่เสมอว่ามีตัวหมัด เหา ไร บ้างหรือเปล่า ถ้ามีให้ย้ายแม่ไก่และไข่ฟักไปรังอื่น ส่วนรังที่มี หมัด เหา ไร นั้นให้เผาไฟเสีย ป้องกันไม่ให้แพร่พันธุ์ต่อไป เพราะอะไรเป็นศัตรูสำคัญในการบ่มทอนสุขภาพของไก่ หากมี เหา ไร เหลืออยู่ในรัง เมื่อลูกไก่กะเทาะเปลือกไข่ออกมา จะถูกตัว เหา ไร กัดกินเลือด ทำให้ลูกไก่เสียสุขภาพตั้งแต่เล็ก ๆ เป็นของไม่ดีเลย ฉะนั้นขอให้ท่านระวังเรื่องนี้ให้จงหนัก
8. ในหน้าร้อน (มีนาคม-เมษายน) แม่ไก่จะฟักไข่ออกไม่ตี ควรพ่นน้ำที่ไข่ฟักแม่ไก่ฟักไข่ได้ประมาณ 1 สัปดาห์ พ่นเช้า-บ่าย บริเวณรังไข่ทุกวัน จะช่วยให้ไข่ฟักออกได้มากขึ้น

การส่องไข่ฟัก

ประโยชน์ของการส่องไข่เพื่อเอาไข่ที่ฟักไม่ออก เช่น ไข่ไม่มีเชื้อ ไข่เชื้อตาย และไข่เสียออกทิ้งก่อนที่มันจะแตกส่งกลิ่นเหม็นในรังฟัก การปฏิบัติเช่นนี้ยิ่งทำได้มากครั้งก็ยิ่งช่วยเปอร์เซ็นต์การฟักมากขึ้น สำหรับไข่ที่ไม่มีเชื้อที่ส่อง 3 วัน อาจใช้ปรุงอาหารได้

วิธีทำที่ส่องไข่อย่างง่าย ๆ อาจทำได้โดยอาศัยแสงแดด ด้วยการม้วนกระดาษแข็งเป็นวงกลมขนาดไข่ แล้วนำไข่ฟักมาใส่ตรงปลายกระดาษม้วน แบบย้อนแสงแดด ถ้าไข่มีเชื้อแล้วจะเห็นเป็นร่างแห เส้นเลือดกระจายอยู่ในไข่ฟัก ถ้าไม่มีเชื้อไข่ฟักจะว่างเปล่า

วิธีเลี้ยงลูกไก่วัยอ่อน

เมื่อลูกเจี๊ยบออกจากไข่สักฟักหนึ่ง ขณะที่เปียกอยู่จะแห้ง และเริ่มเดินเตาะเตาะได้แล้ว แต่ยังอยู่ในความดูแลของแม่ไก่ต่อไป ในระยะเวลาประมาณ 7 วันแรก ลูกไก่วัยอ่อนยังอยู่ในระยะอันตรายมากไม่สมควรที่จะปล่อยให้แม่ไก่ออกจากกรง มาเที่ยวคุ้ยเขี่ยควรขังแม่ไก่เอาไว้ โดยใช้สุ่มหรือกรงขังพิเศษที่ปล่อยให้ลูกไก่ออกมาเดินเล่นยืดเส้นยืดสายได้ แต่ต้องระมัดระวังศัตรูของลูกไก่ เช่น หม่าและแมงให้มาก บางทีเหยี่ยวก็เป็นตัวอันตรายมากตัวหนึ่ง

การปล่อยแม่ไก่ออกมาค้ำยเชื้ออาหารให้ลูกไก่ ควรทำได้บ้างหลังจาก 1 สัปดาห์ไปแล้ว แต่ไม่ควรปล่อยในเวลาเช้าตรู่ เพราะน้ำค้างยังไม่แห้ง และไม่ควรปล่อยในเวลาที่ฝนกำลังตกหรือเพิ่งหยุดตกใหม่ๆ จะทำให้ลูกไก่หนาวตายได้ และที่คอยระวังให้ดีก็คือตัวแม่ไก่เอง เพราะบางที่แม่ไก่เองอาจปฏิบัติหน้าที่ของแม่บกพร่อง เช่น นำลูกไปเที่ยวตามที่ชื้นแฉะ หรือตามป่ารก้าง บ่อยครั้งในเวลาค้ำยเชื้ออาหารให้กับลูกไก่ แม่ไก่อาจทำให้เศษไม้ เศษหิน เศษดิน กระเด็นไปถูกลูกเข้าก็ได้ เป็นเหตุให้ลูกไก่อบอบช้ำ เสียสุขภาพหรืออาจถึงพิการตั้งแต่ยังอยู่ในวัยอ่อนหรือไม่ก็อาจทำให้ถึงตายได้

เมื่อลูกไก่อายุได้ประมาณ 1 เดือน หรือเกินกว่านี้ไปแล้ว จึงค่อยใส่ใจน้อยลง นอกจากเรื่องของอาหาร เพราะในวัยขนาดนี้ลูกไก่ของเราแข็งแรงพอแล้ว การที่เราไม่ประคบประหงมลูกไก่ในช่วงที่กำลังเติบโต เช่นนี้ จะยังเป็นผลดีต่อลูกไก่อด้วยซ้ำ เพราะจะทำให้ลูกไก่อมีชีวิตชีวา กระโดดโลดเต้นไปตามธรรมชาติของมัน ลูกไก่อจะแข็งแรงและอดทนทรหด

ในลานปล่อยควรมีที่ทางกว้างขวางเพียงพอที่ลูกไก่อจะวิ่งเล่นชุกชอนได้เพียงพอ ถ้าเป็นลานหญ้าก็จะดีมาก เพราะลูกไก่อจะได้มีโอกาสวิ่งไล่จับแมลงในที่แจ้งได้นานๆ และควรเป็นลานที่มีแสงสว่างส่องทั่วถึง ในเวลากลางคืน ควรให้ลูกไก่อได้หลับนอกตามความสมัครใจ แต่ต้องให้ลูกไก่อนอนบนคอนเดี่ยวๆ ห่างๆ อย่าให้นอนบนลานเด็ดขาด เพราะจะทำให้มันเสียสุขภาพ กระดูกแข็งแรงจะไม่แข็งแรง ไม่มีมันคง

การให้อาหารลูกไก่

การให้อาหารลูกไก่อ่นั้น มีความสำคัญไม่น้อย เพราะลูกไก่อต่างอายุกัน ย่อมต้องการอาหารไม่เหมือนกัน วิธีให้อาหารขอแนะนำ ดังนี้

ลูกไก่อายุ 1 วัน เมื่อแรกเอาลงจากรังยังไม่สมควรจะให้กินอาหารก่อน เพราะลูกไก่อมีอาหารสำรองหรือไข่แดงอยู่ในกระเพาะแล้ว จึงควรให้กินเฉพาะน้ำสะอาดและกรวดทรายเม็ดเล็ก

ลูกไก่อายุ 2-7 วัน ควรให้กินปลายข้าวผสมกับอาหารไก่ที่ขายเป็นถุงตามร้านขายอาหารสัตว์ทั่วไป จะสะดวกต่อการเลี้ยงและทำให้ลูกไก่อโตเร็ว ให้ 2 เวลา เช้าและเย็น และให้กินครั้งละน้อยๆ เท่าที่ลูกไก่อจะกินหมดภายใน 3 ถึง 5 นาที และมีน้ำสะอาดกับกรวดทรายเล็กๆ ตักทิ้งไว้ให้กินตลอดวัน

ลูกไก่อายุ 8-30 วัน เป็นระยะที่ลูกไก่อหาอาหารอื่นๆ กินได้บ้างแล้ว แต่เราต้องมีอาหารให้ลูกไก่อวัยนี้กินด้วยเช่นกัน อาหารลูกไก่ออายุประมาณ 2 สัปดาห์ขึ้นไป มีปลาย

ข้าวอย่างดี 2 ส่วน หรือจะเป็นจำพวกรำข้าวหยาบจากโรงสีในท้องถิ่นก็ได้ เพราะคงจะสะดวกในการจัดหา รวมกับอาหารไก่อร่น ใช้เลี้ยงลูกไก่พื้นเมืองได้จนอายุ 30 วัน เมื่อพ้นระยะดังกล่าวไปแล้ว ไก่พื้นเมืองก็โตพอที่จะหาอาหารจากธรรมชาติได้เอง

การให้อาหารไก่อร่น

อายุ 30 ถึง 70 วัน

อายุไก่อร่นขนาดนี้ การให้อาหารง่ายมาก ผู้เลี้ยงควรตั้งต้นให้กินข้าวกล้องและข้าวเปลือกได้แล้ว ในวันต่อๆ ไปให้กินข้าวเปลือกอย่างเดียว วันละครึ่งตอนบ่าย แต่ถ้าหากในลานที่ผู้เลี้ยงปล่อยให้ไก่หาอาหารได้เองจากธรรมชาติ เช่น ไล่เดือน ปลวก แมลง แกลบ และหญ้าอ่อนๆ ไม่ค่อยได้ ก็ให้ผู้เลี้ยงเพิ่มอาหารมือเช้าและมือกลางวันให้ไก่อร่นด้วย สำหรับมือเช้าควรให้จำพวกผัก ตอนกลางวันควรเป็นข้าวสารหรือข้าวหุงสุก มือเย็นให้ข้าวเปลือก ในฤดูร้อนและฤดูฝนไก่อร่นมักจะขาดสารอาหาร ควรให้อาหารเสริมจำพวกใบกระถิน โดยการนำไปตากแห้ง แล้วแช่น้ำสะอาด 1 วัน เพื่อลดสารพิษ จะช่วยเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ไก่พื้นเมืองเป็นอย่างดี

การให้อาหารไก่ใหญ่

(อายุ 70 วัน ขึ้นไป)

ในช่วงอายุขนาดนี้ ไก่จะอยู่ในระยะที่จะเริ่มให้ผลผลิต เช่น ไข่ไก่ เมื่อเติบโตถึงขั้นนี้แล้ว ไก่จะมีความสามารถในการหาอาหารตามธรรมชาติได้ดี แต่เนื่องจากระยะนี้ ไก่เริ่มให้ผลผลิตเพื่อการสืบพันธุ์ ไก่จึงมีความต้องการอาหารเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติจากที่เคยต้องการอาหารเพื่อดำรงชีพ และความเติบโต การเสริมอาหารในระยะนี้จึงมีความจำเป็นนอกจากรำข้าว ปลายข้าว ข้าวเปลือก ถ้าเป็นไปได้ควรจะมีการเสริมวัตถุดิบที่ให้สารอาหารที่เป็นแร่ธาตุจำพวกแคลเซียมและฟอสฟอรัส ซึ่งมีอยู่ในเปลือกหอย และกระดูกปูลู ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับไก่อนำไปใช้สร้างเปลือกไข่ เปลือกหอย และกระดูกปูลูจะมีอยู่มากในฤดูฝน

การจุดไฟให้แสงสว่างภายในบ้านจะเป็นประโยชน์ในการรวบรวมแมลง ซึ่งเป็นอาหารอย่างหนึ่งของไก่พื้นเมืองได้เป็นอย่างดี โดยวิธีจัดให้มีภาชนะใส่น้ำรองรับไว้ได้ หลอดไฟ หรือตะเกียงเมื่อถึงเวลาเช้า ค่อยช้อนแมลง รวบรวมเอาไปให้เป็นอาหารไก่ต่อไป ปริมาณสารอาหารที่ได้จากแมลงจะช่วยลดปัญหาการขาดแคลนโปรตีนในไก่ได้ระดับหนึ่ง ในระยะที่ไก่อมีอายุเกิน 70 วันขึ้นไป ควรตัดปากไก่เพื่อป้องกันการจิกกัน และจะช่วยให้ไก่เจริญเติบโตได้ดี ช่วยป้องกันมิให้ไก่เกิดบาดแผลโดยไม่จำเป็น

ที่มา : วารสารเกษตรก้าวหน้า ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ 2535

